

« تنوع زیستی و اهمیت حفاظت از آن »

تنوع زیستی (ثروت زیستی) که امروز شاهد آن هستیم، محصول میلیاردها سال تکامل موجودات است. متأسفانه در طی نیم قرن اخیر نابودی نیمی از جنگل‌ها، کاهش ذخایر آب زیر زمینی، خشک شدن تالاب‌ها و ... همگی دست به دست هم داده‌اند تا بسیاری از گونه‌های ارزشمند جانوری در جهان از بین بروند.

بر اساس جدیدترین گزارش سازمان ملل متحد بیش از نیم میلیون گونه جانوری در جهان برای ادامه حیات خود، زیستگاه کافی در اختیار نداشته و ۱ میلیون گونه جانوری و گیاهی نیز در خطر انقراض قرار دارند.

✓ منظور از تنوع زیستی چیست؟

برخی افراد بر این باورند که تنوع زیستی نام دیگر حیات وحش است. اما در واقع نام تنوع زیستی، به گونه‌های متنوع موجودات بر روی کره زمین اطلاق می‌شود. به عبارتی دیگر از گونه‌های گیاهی و جانوری گرفته تا میکروب‌ها، همه بخشی از تنوع زیستی کره زمین به شمار می‌آیند.

امروزه پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که باید از تمامی گونه‌های زیستی محافظت کرد، چون طبیعت همواره تعادل خود را با موجودات حاضر حفظ می‌کند. به عنوان مثال، اکثر افراد به دلیل زیبایی پلنگ، دوست دارند از آن حفاظت شود اما کم‌تر فردی است که بخواهد نسل موش را از نابودی نجات دهد!

✓ چرا تنوع زیستی اهمیت دارد؟

- برخی از گونه‌های گیاهان و جانوران عهده‌دار پاکیزگی محیط هستند.
- درختان اکسیژن مورد نیاز انسان را تولید می‌کنند.
- گیاهان برای آرامش ما مناظری دل انگیز و برای ادامه حیات هوای تازه و سالم فراهم می‌آورند.
- اگر گونه‌های جانوری وجود نداشته باشند، گیاهان به سرعت منقرض می‌شوند. زیرا گیاهان نمی‌توانند حرکت کنند و نیاز به گرده افشانی توسط دیگر موجودات دارند، پس کار گرده افشانی آن‌ها را جانوران انجام می‌دهند.

✓ چهار عامل اصلی نابودی گونه‌های زیستی

۱. تخریب و از دست رفتن زیستگاه‌های طبیعی نابودی زمین‌ها برای فعالیت‌های کشاورزی و عمرانی یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده تنوع زیستی به شمار می‌آیند که تاثیر مستقیمی بر نابودی زیستگاه گونه‌های مختلف جانوری دارند.
۲. گونه‌های مهاجم و بیگانه دومین عامل نابودی تنوع زیستی است. جایگزینی گونه‌های غیربومی به جای گونه‌های بومی و محلی می‌باشد که اغلب باعث انقراض گونه‌های بومی می‌شود. گونه‌های مهاجم جانوری که در اکثر مواقع به عنوان حیوانات خانگی به صورت قاچاق بین کشورهای جهان تبادل می‌شوند سالیانه حدود یک و نیم تریلیون دلار زیان اقتصادی به بار می‌آورد که برخی از گونه‌های گیاهی نیز جزو این گونه‌های مهاجم محسوب می‌شوند.
۳. تغییرات آب و هوایی نیز باعث نابودی تنوع زیستی می‌شود، به صورتی که اگر گونه‌ها زمان مورد نیاز برای سازگار شدن با تغییرات آب و هوا را نداشته باشند، این امکان وجود دارد که آن‌ها برای همیشه از بین بروند.
۴. بهره‌برداری بی‌رویه از طبیعت همانند شکار و صید بیش از حد، به سرعت تنوع زیستی را به نابودی می‌کشاند. زنجیره غذایی نادرست انسان‌ها (توسعه نظام دامداری صنعتی) اغلب باعث بهره‌برداری ناپایدار از منابع طبیعی می‌شود.

✓ آیا می دانید؟

• تغییر در ساختار زیست بومها عامل اصلی در نابودی زیستگاهها و گونهها به شمار می آید.

• در ایران میمون رزوس ماکاک، طوطی خاکستری آفریقایی، ماهی قرمز جزو گونههای مهاجم جانوری محسوب می شوند.

• برخی گونههای گیاهی هم چون درخت پالونیا، گیاه آزولا جزو گونههای مهاجم در ایران به حساب می آیند.

✓ هشت کشوری که بیشترین میزان تنوع زیستی را دارند:

(۱) آمریکا

وجود آبهای شیرین و اکوسیستم دریایی غنی از گونههای زیستی، باعث شده که آمریکا در بالاترین رتبه قرار گیرد.

(۲) اکوادور

اکوادور با وجود وسعت خشکی کم، دوزیستان و پرندههای گوناگونی را در اکوسیستم خود جای داده است.

(۳) هند

در هندوستان گونههای مختلفی از پرندگان و خزندگان زندگی می کنند که وجود گونههای جانوری همانند فیل، شیر، کرگدن و ببر، حیات وحش این کشور را از سایر نقاط جهان متمایز کرده است.

۴) استرالیا

برخورداری از دیواره‌های بزرگ مرجانی و انواع مختلف پرندگان و خزندگان، استرالیا را در لیست ۱۰ کشور دارای بیش‌ترین میزان تنوع زیستی قرار داده است.

۵) مکزیک

وجود زیستگاه‌های متفاوت در این کشور، شرایط مناسبی را برای بقا حیوانات و گیاهان فراهم آورده است.

۶) اندونزی

این کشور با داشتن حدود ده هزار جزیره، از اکوسیستم‌های دریایی و خشکی بسیاری برخوردار است. اندونزی تنها منطقه‌ای است که می‌توان در آن کرگدن‌ها، اورانگوتان‌ها، فیل‌ها، خرس‌ها و ببرها را در یک منطقه جنگلی مشاهده کرد.

۷) کلمبیا

این کشور به لحاظ تنوع زیستی بسیار غنی است و با داشتن انواع مختلف پرندگان، دوزیستان و گیاهان با اندونزی در رقابت می‌باشد. در کلمبیا حدود ۱۸۲۹ گونه پرنده وجود دارد که از این جهت از دیگر کشورهای جهان غنی‌تر است.

۸) برزیل

تعلق ۶۰ درصد از جنگل‌های آمازون به خاک برزیل و وجود اکوسیستم‌های مختلف و متنوع دریایی و خشکی این کشور را به لحاظ دارا بودن گونه‌های گیاهی و دوزیستان بسیار غنی کرده است. برزیل رتبه دوم بیش‌ترین دارنده گونه‌های پستاندار و دوزیست را به خود اختصاص داده است.

❖ متأسفانه در این میان، ایران رتبه‌های اول جنگل زدایی، فرسایش خاک و تخریب تنوع زیستی را در جهان به خود اختصاص داده است.

✓ ۵ راه کار کلیدی جهت حفاظت از گونه های زیستی

- ۱) جلوگیری از تخریب زیستگاه با خلق سبک های بهره‌وری پایا
- ۲) آموزش، فرهنگ سازی و توانمندسازی قشر بومی مناطق مورد هدف به منظور نگهداری و حفاظت از گونه های بومی
- ۳) جلب مشارکت جوامع محلی در مناطق ساحلی، حوزه های آبخیز و منابع آبی دیگر
- ۴) ایجاد معشیت جایگزین و پایا جهت احیای گونه های مختلف جانوری و گیاهی
- ۵) عملی کردن طرح های توسعه پایدار در اطراف مناطق حفاظت شده جهت حفظ تنوع زیستی

■ نتیجه گیری

حفاظت از گنجینه ای به نام تنوع زیستی، از دوران کودکی شروع می شود و به هیچ وجه یادگیری چگونگی حفظ آن، کوتاه مدت و گذرا نیست، زیرا برای ایجاد فرهنگی در راستای حفظ گونه های زیستی باید در طول سالیان به صورت مستمر آموزش هایی دید تا حفظ این منابع ارزشمند ملکه ذهن یک انسان شوند.

قطعا فعالیت های انسانی باعث زوال و نابودی گسترده ی گونه های زیستی می شود. حفاظت از تنوع زیستی « به من چه » ندارد! باید به مفهوم واقعی انسان متمدن باشیم چون حفظ تنوع زیستی نیازمند تکاپوی همه جانبه است. پس بیاید این گنجینه گران بها را ارج نهمیم و با هم راهی و هم اندیشی یک دیگر و دست در دست هم، پاسبان این کره خاکی، ساکنان رنگارنگ و سکونت گاه های بی نظیر آن باشیم.

منبع: وبسایت رسمی فعالان محیط زیست و حامیان حیوانات ایران

تهیه کننده: روابط عمومی موسسه خیریه نیکوکاران راز / تابستان ۹۹

نفس کشیدن سندی برای زنده بودن،
و هم نفسی، دلیل ادامه زندگی ست.

دی دی، حامی راز

DiDi_Water
www.didiwater.com
info@didewater.com

razcharity
www.razcharity.com
info@razcharity.com

موسسه خیریه نیکوکاران راز
غیر دولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه